

APELACIONI SUD, Genova

Presuda od 28.II 1966.

Soc. italiana medio oriente
S.I.M.O. c/a Ditta Vanetti

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Predaja tereta neovlaštenoj osobi - Zastara - Brodar koji je predao teret neovlaštenoj osobi odgovara iz ugovornog odnosa onomu komu je teret morao biti predan - Ova kriva predaja ne stvara vanugovornu brodarovu odgovornost - Zastara na temelju Konvencije o teretnici od 1924. godine odnosi se samo na materijalne gubitke i štete tereta, a ne i na zahtjeve koji se brodaru postavljaju na temelju okolnosti da je teret predan neovlaštenoj osobi - Na ovaj zadnji slučaj primjenjuju se opći propisi građanskog prava o zastari potraživanja - Rok zastare iz Konvencije o teretnici od 1924. godine primjenjuje se od dana kad je teret predan, ili kad je morao biti predan primaocu, a ne od dana kada je oštećenik doznao za štetu - Okolnost da oštećenik nije znao za štetu ne odgadja početak toka zastarnog roka

Brodar je prevezeni teret predao osobi koja na primanje toga tereta nije bila ovlaštena. Ovlašteni imalac teretnice tuži brodara za naknadu štete. Spor je došao na rješavanje Apelacionom sudu. Glavno pitanje koje je sud morao riješiti bilo je da li je nastupila zastara na koju se pozvao brodar. Tužitelj protiv protoka zastarnog roka iznosi slijedeće razloge:

a) Rok zastare počinje teći od dana kad je on saznao za štetu, a ne od dana kad mu je teret morao biti predan na odredište;

b) U ovom slučaju ne radi se o zahtjevu za naknadu štete iz ugovornog već iz vanugovornog odnosa, pa prema tome treba primijeniti propise o zastari građanskog prava;

c) Konvencija o teretnici od 1924. godine u pogledu zastare odnosi se na gubitke i štete na teretu, dakle na prava oštećenja, a ne na zahtjev kao što je postavljen u ovom sporu, tj. na slučajeve da brodar preda teret neovlaštenoj osobi.

Na gornje tužiteljeve navode sud je zauzeo slijedeća stajališta:

a) Nije tačno da prema Konvenciji o teretnici od 1924. godine rok zastare počinje teći od dana kada je ošte-

ćenik saznao za štetu. U čl.3, t.6. te Konvencije izričito se govori o tužbi koja se podnosi u roku od jedne godine od predaje tereta, ili od dana kad je teret morao biti predan. Za početak toka zastare nije dakle odlučna okolnost da li je za štetu doznao.

b) Isto tako nije tačno ni tužiteljevo stajalište da se u ovom slučaju radi o brodarovoj vanugovornoj obvezi. U predmetnom sporu brodar je povrijedio jednu svoju ugovornu obvezu. Nije naime predao teret osobi kojoj je to prema ugovoru bio dužan. Povrijedio je dakle jednu svoju ugovornu dužnost, pa se dosljedno tome njegova obveza na naknadu štete osniva na ugovornom odnosu. Za ugovornu odgovornost karakteristično je da obveza nastaje bez povrede ugovorne dužnosti, što u ovom sporu nije slučaj.

c) Sud naprotiv prihvaća treći tužiteljev prigovor. Konvencija o teretnici od 1924. godine izričito kaže da se njeni propisi o zastari odnose na materijalne štete i gubitke tereta, pa se prema tome ne odnosi na bilo koji drugi zahtjev za naknadu štete zbog povrede ugovornog odnosa. Svrha propisa o kraćem zastarnom roku je u tome da se olakša međusobno utvrđivanje činjeničnog stanja koje se odnosi na štetu na teretu. Gdje je ovog razloga nema, nije potreban kraći zastarni rok.

Na temelju navedenih razloga sud je primijenio zastarni rok iz građanskog prava i brodara obvezao na naknadu štete.

(Dir.Mar. 1967, I-II, str.187)

B.J.

Zastara potraživanja u pomorskom prijevozu

U teoriji i praksi je sporno pitanje da li se Konvencija o teretnici od 1924. godine primjenjuje i na slučajeve kad brodar preda teret neovlaštenoj osobi. Neki Konvenciju primjenjuju, a neki joj, kao što je to učinila gornja presuda, odriču primjenu. Nesumnjivo je, međutim, da se navedena Konvencija primjenjuje na štete prouzrokovane gubitkom robe, pa se u vezi s tim postavlja pitanje što se sve smatra pod gubitkom. U ovom pogledu postoje dva glavna stajališta. Prema jednom radi se o gubitku već na temelju same činjenice da vozar ne može predati robu koju je primio na prijevoz ovlaštenom primaocu bilo zato što stvari nisu više kod njega, bilo stoga što ih ne može pronaći. Isključivo je dakle mjerodavna pozicija primaoca. Prema drugom shvaćanju treba uzimati u obzir i razloge

radi kojih brodar ne može predati robu. Po ovom mišljenju ne radi se o gubitku kad je brodar robu predao neovlaštenoj osobi. Čini se da je prvo shvaćanje pravilnije. Kad se radi o naknadi štete iz prijevoznog ugovora, koju je štetu vozar dužan nadoknaditi korisniku prijevoza, treba polaziti sa stvarne pozicije ovog zadnjeg. U konkretnom slučaju to znači da je za pojam gubitka relevantna okolnost da brodar nije u stanju primaocu predati robu, a ne iz kojih razloga je to u stanju učiniti. Ovo drugo pitanje može biti odlučno za vozarovu odgovornost za naknadu štete. Budući da za pojam gubitka, a u odnosu na zastaru potraživanja Konvencija o teretnici nema nikakvih specifičnih odredbi koje bi se posebno odnosile na gubitak, to će primjena propisa o zastari ovisiti o tome kako se pojam gubitka shvaća. U našem Zakonu o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova u čl.128, st. 1. propisano je da "potraživanja iz ugovora o iskorištavanju brodova na moru zastaraju po isteku jedne godine". Obuhvaćena su dakle sva potraživanja, pa u okviru primjene našeg prava gore navedeno sporno pitanje ne dolazi u obzir. Ukoliko naši sudovi na određeni odnos budu primijenili Konvenciju o teretnici, i ako stanu na stajalište da Konvencija ne regulira pitanje zastare kad je teret predan neovlaštenoj osobi, morat će ipak primijeniti zastarni rok od jedne godine, na temelju citirane odredbe našeg Zakona. Jedino da bi primijenili koje strano pravo, morali bi prihvatiti rješenja koje je u tom pravu predviđeno.

Sud je u gornjoj presudi stao na stajalište da treba u pogledu zastare primijeniti odredbe građanskog prava. Unatoč tome primijenio je propis Konvencije o teretnici o početku toka zastarnog roka. Čini nam se da je takvo stajalište pogrešno. Ako se već prihvaća rješenje da Konvencija o teretnici ne rješava pitanje zastare za odnos o kojemu je sud rješavao, trebalo je u svemu primijeniti propise građanskog prava koji se odnose na zastaru potraživanja, a ne djelomično propise Konvencije o teretnici (početak toka zastarnog roka), a djelomično propise građanskog prava (trajanje zastarnog roka). Inače je nelogično da sud koji tvrdi da se ne smije primijeniti Konvencija ipak jedan njezin propis primjenjuje.

B.J.